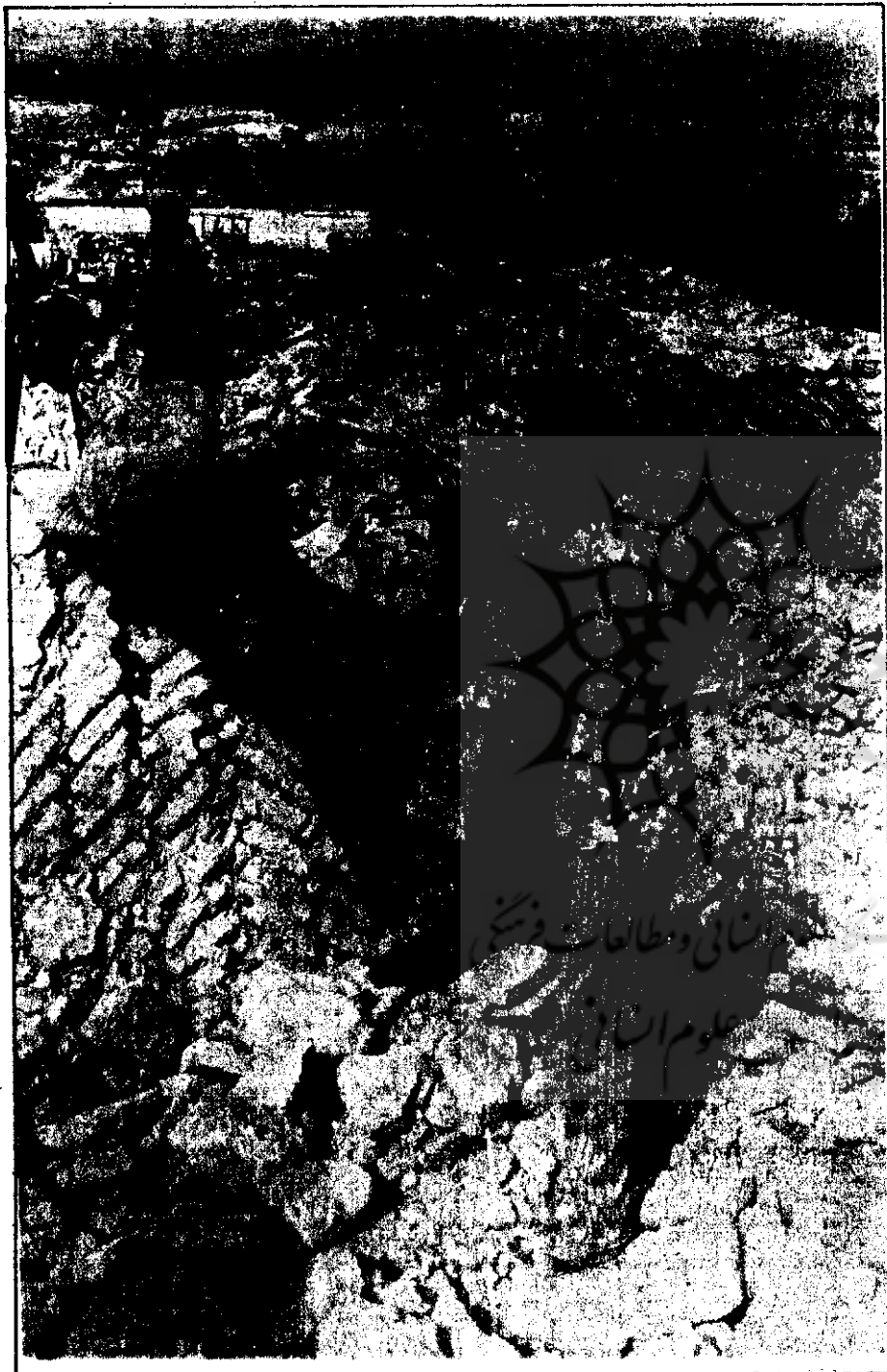

جهاد سازندگی در راه بازسازی

با شروع تجاوز نیروهای صدام بر علیه جمهوری اسلامی ایران در پاییز ۵۹ و درگیری وسیع نیروهای رزمنده ایرانی با قوای متجاوز بعثی و همزمان با مشاهده خسارات «مالی و مادی جنگ» و خرابیهای ناشی از آن که بر اثر حمله مکرر هواپیماها و توپخانه های دشمن به مناطق صنعتی و مسکونی بوجود آمده بود، فکر ترمیم خسارات وارده و بازسازی مناطق ویران شده در «جهاد سازندگی» مورد بررسی قرار گرفت.

پس از سنگین شدن کفه جنگ به نفع ایران و شکست های مکرر و پی در پی قوای کفر عراقی که از عملیات ثامن الائمه شروع و با عملیات طریق القدس و فتح العین تشدید و با عملیات بیت المقدس به اوج خود رسیده بود، مساله بازسازی مناطق جنگزده و ترمیم خسارات ناشی از این جنگ تعمیلی بیشتر و بیشتر چهره می نمود.

پس از مباحثات چندی که در شورای مرکزی جهاد سازندگی و برای ایجاد واحد یا نهایی که بتواند به امر خطیر بازسازی و هماهنگ کردن فعالیت های مطلق و پراکنده در این زمینه بپردازد، عاقبت الامر ستاد بنام «ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی» در صی ماه ۶۰ تشکیل گردید. در این ستاد خط مشی کلی جهاد که همانا رسیدگی به مناطق محروم روستایی و در اولویت قرار دادن مناطق روستایی نسبت به مناطق شهری باشد، مورد توجه قرار گرفته و امور بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی بر عهده این نهاد قرار گرفت.

پس از آن در سومین سمینار سراسری جهاد سازندگی که در زمستان ۶۰ تشکیل شده بود، نیز اهداف و خط مشی جهاد سازندگی در رابطه با امر بازسازی در کمیسیون «جنگ و جهاد» مورد بررسی قرار گرفته و بر نقش جهاد سازندگی در بازسازی روستاهای ویران تاکید شد.

اولین سمینار سراسری بازسازی نیز که از ۲۹ اسفند ۶۰ الی ۵ فروردین ۶۱ در تهران و با شرکت حداقل یک عضو از شورای مرکزی جهاد هر استان تشکیل شده بود، مسایل گوناگون و ابعاد مختلف امر بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

برای آشنایی هر چه بیشتر با این ستاد و نقشی که جهاد سازندگی در رابطه با «بازسازی» بر عهده گرفته است، گفتگویی با برادر شفاعت یکی از اعضای شورای مرکزی ستاد بازسازی ترتیب داده ایم که در زیر می خوانید.

❁ فعالیت های بازسازی جهاد شامل محورهای کشاورزی، دامداری و دامپروری و تاسیسات روستاها و صنایع روستایی است.

نوسازی روستاهای جنگزده

* ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی جهاد سازندگی
بازسازی ۱۲۰۰ روستا واقع در استانهای خوزستان، ایلام و باختران را بر عهده گرفته است

مشاغل جدیدی در روستاها بوجود می‌آید و هم به اقتصاد روستا کمک می‌شود.

بطور کلی در طرح بازسازی و نوسازی تصمیم گرفته شده است که به صنایع از این دست، اهمیت فراوانی داده شود و با گسترش این صنایع و ایجاد شغل و درآمد برای روستائیان به سطح درآمد آنها افزوده بشود.

بعد از رسیدگی به ۲ محور فوق الذکر یعنی کشاورزی و صنعت در روستاها که از اولویت فراوانی برخوردار هستند، رسیدگی به تأسیسات روستاها در مرحله بعدی قرار دارد. این روند شامل پیاده کردن طرحهای هادی روستاها هماهنگ نمودن بافتهای منطقه‌ای روستاها و در مرحله بعدی طرحهای تأسیسات عمرمی نظیر مدرسه، حمام، مسجد، شرکت تعاونی و سایر تأسیسات مورد نیاز روستاها می‌باشد. احداث راههای روستایی و پل‌های ارتباطی و اجرای برنامه‌های بهداشتی نیز از جمله برنامه‌های مورد توجه و نظر است.

در رابطه با فعالیت‌های عمرانی، بهداشتی و سازندگی انجام می‌شود، سعی خواهد شد که در این مناطق کار فرهنگی منطبق با شرایط آنجا صورت بگیرد.

اولویت فراوانی برخوردار است و در جریان جنگ لطمه بسیار زیادی بان وارد شده است. اکثر زمینهای کشاورزی تبدیل به سنگر و خاکریز شده‌اند. قسمت عمده‌ای از کانالهای، آبیاری تخریب شده و قسمت دیگری نیز به علت عدم استفاده در زمان جنگ قابل بهره برداری نیست. تعداد زیادی از قنوات تخریب شده و همین طور چاههای عمیق آب، تعداد زیادی از موتور پمپ‌ها که روی کانالها و رودخانه‌ها نصب شده بودند آسیب دیده‌اند. کار جهاد در وهله اول بازسازی شبکه‌های آبیاری، چاههای عمیق و زمین‌های کشاورزی است. در زمینه دامپروری نیز واکنشین کردن دامها، خرید و توزیع دام بین دامدارانی که دامهای آنان در جریان جنگ از بین رفته نیز از جمله فعالیتهای بازسازی جهاد بشمار می‌رود.

احیا و رسیدگی به وضع صنایع روستایی نیز از دیگر کارهاست. البته در اینجا منظور صنایعی است که یک روستایی در روستا از عهده انجام آن بر می‌آید یعنی بطور عمده شناسایی صنایع گذشته چه پیش از شروع جنگ و چه در زمانهای پیش از آن نیز در برنامه بازسازی جهاد قرار گرفته است. احیاء این نوع صنایع میتواند در بالا بردن سطح درآمد روستائیان و بیرنگ کردن جاذبه‌های شهری

برادر شفاعت عضو شورای مرکزی ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی ابتدا در پاسخ به این سوال که این ستاد در رابطه با بازسازی چه وظایفی را بر عهده گرفته است، گفت: «از آنجا که رسالت جهاد سازندگی خدمت به محرومان روستاها و کمک به آنها در امور مربوط به کشاورزی و دامداری و بهداشت و خدمات فرهنگی و... میباشد، در رابطه با بازسازی مناطق جنگزده روستایی نیز این امر منظور نظر قرار گرفته است و بازسازی و نوسازی روستاهایی که در جریان جنگ تحمیلی آسیب دیده و یا بطور کلی ویران شده‌اند، بر عهده این ستاد قرار گرفته است.»

برادر شفاعت سپس در مورد تعداد روستاهای آسیب دیده گفت: «تعداد روستاهایی که در جریان جنگ تحمیلی ویران و تخریب و یا آسیبهای جزئی و کلی دیده‌اند ۱۲۰۰ روستا است که در استانهای خوزستان، ایلام و باختران قرار گرفته‌اند و سیاست کلی جهاد نیز در رابطه با این روستاها اعمال خواهد شد.»

وی در ادامه هماهنگی‌هایی را که در رابطه با امر بازسازی بین ارگانهای مختلف صورت گرفته است بر شمرده و چنین توضیح داد: «بطور کلی باسازی شهرها به وزارتخانه‌های دولتی و بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی به جهاد سازندگی واگذار شده است. البته اینکه جهاد مسئول بازسازی روستا است، به این معنی نیست که جهاد تمام امور مربوط به روستاها را خود به تنهایی انجام بدهد. نقش جهاد در این رابطه یک نقش «محروری» و «هماهنگ کننده» است و قسمتی از کارهای روستاها را به ارگانهای دولتی و یا ارگانهای انقلابی واگذار میکند به عنوان مثال بازسازی «مسکن» روستائیان بر عهده بنیاد مسکن انقلاب اسلامی گذاشته شده است و بازسازی قسمتی از تأسیسات عمومی نیز ممکن است به ادارات دولتی واگذار شود.»

ابعاد گوناگون بازسازی در روستاها

عضو شورای مرکزی ستاد بازسازی آنگاه در مورد خساراتی که به روستاها وارد شده و اقداماتی که این ستاد در صدد انجام دادن آن است ادامه داد: «بازسازی ابعاد گوناگونی دارد. کشاورزی که از

بازسازی شهرها به وزارتخانه‌ها و بازسازی روستاها به جهاد سازندگی واگذار شده است

جمع بندی تجربیات گذشته در رابطه

با بازسازی

برادر شفاعت عضو شورای بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی آنگاه به عامل مهم هماهنگی در اجرای طرحها و برنامه‌ها و تجربیاتی که در امر بازسازی از قبل وجود داشته است، اشاره کرده و گفت: «هماهنگی در بازسازی همانند هر کاری از بیشترین اولویت برخوردار است. اگر نگاهی به موارد مشابهی که در زمینه بازسازی وجود داشته است، مانند زلزله طیس، زلزله گلپافت کرمان و یا سیل خوزستان بیندازیم، مشاهده ورق بزنید

مؤثر افتد همچنین در نظر است یکسری صنایع جدید روستایی در مناطق مناسب روستایی ایجاد بشود. از مهمترین این صنایع «کارخانه رب گوجه فرنگی» و یا «کارخانه بسته بندی خرما» است. همین گوجه‌ای که در تهران یا در مراکز شهرستانها با قیمت بالایی بفروش میرسد در روستاها ممکن است برای کشاورزان در بعضی مواقع حتی چیدن و به بازار فرستادن نیز صرف نداشتن باشد و بگذارند محصولاتشان در کشتزارها فاسد شود. خرما نیز همینطور، با روش ابتدایی که در مورد بسته بندی خرما در حال حاضر موجود است، مقادیر بسیار زیادی از خرماهای کشاورزان فاسد شده و از بین میرود با احداث چنین صنایع جدیدی در روستاها هم

بودجه لازم برای بازسازی روستاها

برادر شفاعت آنگاه به مسأله بودجه لازم برای امر بازسازی روستاها و منابع تأمین آن اشاره کرد و ادامه داد «بودجه اولیه ای که بیش بینی شده است، رقمی در حدود ۴ الی ۵ میلیارد تومان برآورد شده است. در مورد تأمین آن هم مانند تمامی مراحل جنگ که مردم در تأمین هزینه های آن نقش فعالی داشتند، انتظار ما نیز این است که مردم همیشه در صحنه مان در تأمین هزینه های بازسازی روستاها نیز مشارکت فعال نموده و جهاد سازندگی را یاری نمایند.

البته دولت هم قول مساعد داده است ولی در وهله اول نقطه اتکا ما به کمکهای مردمی است. در این رابطه شماره حسابهایی معین شده است که مردم می توانند کمکهای خود را برای بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی به آن حسابها واریز نمایند.

دو شهرستانها هم شماره حسابهایی معین شده است و با حمایتی که در بعضی از استانها توسط انجمن جمعیه و مقامات دولتی از این حسابها شده است، انتظار می رود که مبالغ قابل توجهی توسط مردم به این حسابها ریخته شود.

ما از مردم استانها و مقامهای دولتی دست اندرکار انتظار داریم که برای بازسازی مناطق روستایی که جهاد آن استان بعهده می گیرد نهایت کمک و همکاری را بنمایند تا ما بتوانیم انشاء الله با توان و قوت تمام در مدتی که بیشتر از ۵ سال نشود روستاهای جنگزده را بازسازی نماییم.

والسلام

جهاد

همین طور است و عده ای آمده اند و وظیفه دارند که تمامی کارها را خودشان انجام دهند این طرز تلقی باعث می شود که مردم روستایی حتی در امر خانه سازی خودشان نیز مشارکت نمایند و در نانی انتظارات آنان از ارگانهای دست اندر کار نیز بیشتر و بیشتر می شود.

بطور کلی می تون گفت «اجرای اجرایی شیوه های متفاوت» جز ضربه زدن به کل برنامه ها و در هم ریختگی کارها و بالا بردن سطح توقع مردم و نهایتاً بد بین کردن آنها به انقلاب نتیجه دیگری ندارد. علاوه بر آن هجوم گروهها و یا شرکت های پیمانکار به مناطق جنگزده و کمبود قطعی مصالح بعلاوه اینکه ارگان هماهنگ کننده ای در امر توزیع و مصالح نیست، باعث رواج یافتن مصرف یکسری مصالح جدید در منطقه می شود که با خصوصیات کلی منطقه سازگار نیست در ثانی وقتی کارها تمام شد و شرکت پیمانکار منطقه را ترک نمود، روستایی نمی تواند حتی یک خانه متناسب با آن چیزی که در آنجا احداث شده است برای خودش بسازد. به عنوان مثال در جانی که روستایی با خشت برای خودش خانه سازی می کرد، یکدفعه سقف و ستون بتون آرمه ای برایش ساخته می شود که نهایتاً نتیجه جالبی بیار نخواهد آورد.

بنابراین در کل بایستی به عامل مهم «هماهنگی در برنامه ریزی» و «هماهنگی در اجرا» اشاره کرد و آنرا مهمترین عامل در باز سازی و نوسازی مناطق جنگزده روستایی بحساب آورد.

«جهاد سازندگی» نیز به عنوان ارگانی که بیشترین ارتباط با روستاها و روستائیان را داشته است این مهم یعنی هماهنگی امور را تقبل نموده است.»

میکنیم در همان اوایل که احتیاج به کمک است، مردمی که شور انقلابی و عشق به اسلام و خدمت به محرومین را دارند از سراسر ایران حرکت کرده و به منطقه عزیمت می کنند ولی چون برنامه ریزی تدوین شده ای جهت بکار گرفتن نیروهای مردمی موجود نیست، مردم با سرگردانی مواجه می شوند و پس از مدت کوتاهی، عده زیادی از آنها بعلاوه بلا تکلیفی و سر در گمی و مشخص نبودن وظیفه شان مراجعت می کنند.

باقیمانده مردم یا گروه های مختلف که توانسته اند انجام دادن امر مشخصی مثلاً بازسازی یک روستا را بر عهده بگیرند باز هم به علت عدم هماهنگی و عدم برنامه ریزی مشخص، مطابق با فوق و سلیقه و امکانات خود و بدون در نظر گرفتن شرایط زیستی و اقلیمی و فرهنگ مردم، دست به فعالیت می زنند و مثلاً ساختمانهایی می سازند که اصلاً با شرایط زندگی مردم منطقه جور در نمی آید. اولاً برای این گروه ها صرف باز سازی فیزیکی مطرح است که انهم منحصر به مسکن و حداکثر تاسیسات عمومی می شود شیوه های اجرایی که انتخاب می کنند، بعلاوه اینکه غالباً خود شان نمی توانند درگیر مسایل اجرایی باشند بصورت پیمانکاری و یا شبه پیمانکاری است. در این روش مردم در امری که مربوط به خودشان است دخالت داده نمی شوند و درست به همین علت است که اکثراً نتیجه این روند مورد قبول مردم روستایی واقع نمی شود.

در ثانی اجرای این شیوه یعنی پیمانکاری یا چیزی شبیه به آن که بدون توجه به نیروی مردم بومی عمل می کند، باعث می شود که روستائیان این امر را تعمیم داده و چنین برداشت کنند که در همه جا